



สารจากบรรณาธิการ



สวัสดีปีใหม่ 2568 ค่ะ เริ่มต้นปีใหม่กันอย่างเต็มตัวแล้ว คิดว่าทุกคนคงมีสิ่งที่ยากทำและตั้งใจทำในปีนี้งันแล้ว อย่าลืมลงมือทำด้วยนะค่ะ ความสำเร็จอยู่ที่ก้าวแรกเสมอ คณะทำงานวิชาการขอเป็นกำลังใจให้ทุกคนค่ะ

สำหรับในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2568 นี้ คาดว่าสภาพอากาศจะยังเป็นอยู่ ความชื้นน้อย เนื่องจากเข้าสู่ฤดูหนาว จึงควรเตรียมความพร้อมและเฝ้าระวังการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว โรคไหม้ โรคขอบใบแห้งในข้าว หนอนกระทู้ ผักกูดฝัก โรคราแป้ง โรคราน้ำค้างในผัก แมลงหี้ยะขาวยาสูบ โรคใบด่าง และโรคพุ่มแจ้ ในมันสำปะหลัง โรคใบร่วง โรครากขาว และโรคราแป้งยางพารา หนอนปลอกเล็ก ผักกูดหาลาบ และโรคส้ตันเน่าในปาล์มน้ำมัน แมลงดำหนาม หนอนหัวดำ และด้วงแรดในมะพร้าว หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย เพลี้ยแป้ง โรแดง โรคราดำ โรคราแป้ง โรคพุ่มไม้กวาด และโรคใบจุดสาหร่ายในไม้ผล เป็นต้น

ข่าวสารวิชาการฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยสารธรรมที่ใช้ในการกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกัน ผลไม้และไม้ดอกเพื่อการส่งออก ข้อควรระวังในการใช้สารชีวภัณฑ์ช่วงใกล้เก็บเกี่ยว ผลผลิตพืช รู้จักพืชปุ๋ยสด เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง) การดูแลไม้ผลหลังการเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดมอดเจาะผลกาแฟหลังการเก็บเกี่ยว แมลงศัตรูในโรงเก็บที่สำคัญ (ข้าว) การเก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

คณะทำงานวิชาการ กอป. หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ ช่วยให้คุณผู้อ่านได้ทราบข้อมูลเตือนการระบาด และความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทุกท่าน



นางสาวปนัดดา ทิพยะรัตน์
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

คณะทำงาน :

นางสาวอุดมศรี อุ่นโชคดี นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชิดชนก ไชยพงษ์ นางสาววรนาฏ โคนกเย็น นายประวิณ นัยเจริญ นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวทานเอื้อ ชูช่วย นางสาวกิติยา จันทร์ละออ นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวศิริส สุวรรณมณี นางสาวรุ่งดาว หมี่แรต นางสาวรินจาวรรณ ยกธรรม และนางสาวจิกณัฏรา ยิ่งยง

เตือนฟ้าระวังศัตรูพืช

ประจำเดือนมกราคม 2568



ภาคเหนือ

31-33 / 16-18°C

ฝน 5-10 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 65-70 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกอข้าว แมลงบั่ว โรคไหม้
- ลำไย** ระวัง มวนลำไย เพลี้ยแป้ง หนอนกินใบ โรคพุ่มไม้กวาด
- กาแฟ** ระวัง มอดเจาะผลกาแฟ เพลี้ยหอยสีเขี้ยว โรคใบจุด
- ผัก** ระวัง หนอนกระทู้ผัก โรคราน้ำค้าง โรคราแป้ง

ภาคกลาง

32-34 / 20-22°C

ฝน 0-10 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 65-70 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย โรคใบขาว โรคแส้ดำ
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวงแตร
- ผัก** ระวัง หนอนกระทู้ผัก ตัวงหมัดผัก โรคราน้ำค้าง โรคราแป้ง
- มันสำปะหลัง** ระวัง แมลงหรีชยาวยาสูบ โรคพุ่มแจ้ โรคใบไหม้ โรคใบด่าง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

31-33 / 18-20°C

ฝน 0-10 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 65-70 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว
- มันสำปะหลัง** ระวัง แมลงหรีชยาวยาสูบ โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย โรคใบขาว โรคเหี่ยวเน่าแดง
- ทุเรียน** ระวัง หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย ไรแดง โรคครากหน้าโคนเน่า
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคราแป้ง อากาศเปลือกแห้ง

ภาคตะวันออก

32-34 / 22-24°C

ฝน 15-30 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 65-70 %

- มันสำปะหลัง** ระวัง แมลงหรีชยาวยาสูบ โรคใบด่าง โรคพุ่มแจ้ โรคใบไหม้
- ทุเรียน** ระวัง เพลี้ยไก่แจ้ทุเรียน เพลี้ยแป้ง ไรแดง ตัวงหนวดขาว โรคครากหน้าโคนเน่า
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวงแตร
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วง โรคครากขาว โรคราแป้ง อากาศเปลือกแห้ง

ภาคใต้

30-34 / 23-25°C

ฝน 60-180 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 75-90 %

- ทุเรียน** ระวัง เพลี้ยแป้ง โรคใบจุดสาหร่าย โรคใบด่าง โรคครากหน้าโคนเน่า
- มังคุด** ระวัง หนอนขอนใบ เพลี้ยแป้ง ไรแดง โรคใบจุดสาหร่าย โรคใบจุด
- ปาล์มน้ำมัน** ระวัง หนอนปลอกเล็ก ตัวงกุหลาบ โรคทะลายน้ํา โรคลำต้นเน่า
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ตัวงแตร
- ยางพารา** ระวัง โรคราแป้ง โรคเส้นดำ โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคครากขาว



เดือนฟ้าระดังศัตรูพืช

ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2568



ภาคเหนือ

33-35 / 18-20°C

ฝน 10-20 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 60-65 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกอข้าว แมลงบั่ว โรคไหม้
- ลำไย** ระวัง มวนลำไย เพลี้ยแป้ง หนอนกินใบ โรคพุ่มไม้กวาด
- กาแฟ** ระวัง มอดเจาะผลกาแฟ โรคแอนแทรกโนส
- สตอร์วเบอร์รี่** ระวัง โรสองจุด โรคราแป้ง โรคแอนแทรกโนส

ภาคกลาง

33-35 / 21-23°C

ฝน 10-20 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 60-65 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงบั่ว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย โรคใบขาว โรคแส้ดำ
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ด้วงแรด
- ผัก** ระวัง หนอนกระทู้ผัก ตัวห้ำดผัก โรคราน้ำค้าง โรคเน่าและ
- มันสำปะหลัง** ระวัง แมลงหรีซาวยาสูบ โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

32-34 / 18-20°C

ฝน 18-20 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 18-20 %

- ข้าว** ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงบั่ว โรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ข้าว
- มันสำปะหลัง** ระวัง แมลงหรีซาวยาสูบ โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง
- อ้อย** ระวัง หนอนกออ้อย โรคใบขาว โรคเหี่ยวเน่าแดง
- ทุเรียน** ระวัง หนอนกินใบ เพลี้ยจักจั่นฝอย ไรแดง โรคครากหน้าโคนเน่า
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคราแป้ง อาการเปลือกแห้ง

ภาคตะวันออก

32-34 / 22-24°C

ฝน 20-40 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 60-65 %

- มันสำปะหลัง** ระวัง ไรแดง โรคใบด่าง โรคพุ่มแจ้
- ทุเรียน** ระวัง เพลี้ยไก่แจ้ทุเรียน ไรแดง โรคครากหน้าโคนเน่า
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม โรสีขามะพร้าว
- ยางพารา** ระวัง โรคใบร่วง โรคครากขาว อาการเปลือกแห้ง

ภาคใต้

33-35 / 22-25°C

ฝน 30-60 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์ 60-70 %

- ทุเรียน** ระวัง เพลี้ยแป้ง โรคใบจุดสาหร่าย โรคใบติด โรคครากหน้าโคนเน่า
- มังคุด** ระวัง หนอนซอนใบ ไรแดง โรคใบจุดสาหร่าย โรคใบจุด
- ปาล์มน้ำมัน** ระวัง หนอนปลอกเล็ก โรคทะลายน้ํา โรคลำต้นเน่า
- มะพร้าว** ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ด้วงแรด
- ยางพารา** ระวัง โรคราแป้ง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคครากขาว





ข่าวสารวิชาการ กอป.
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2568



สารรมที่ใช้ในการกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกัน ผลไม้และไม้ดอกเพื่อการส่งออก



เพลี้ยไฟ



แมลงวันทอง



แมลงหวี่ขาว

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกพืชผัก ผลไม้ และไม้ดอก ชนิดต่างๆซึ่งมักพบปัญหาการปนเปื้อนของแมลงศัตรูพืชกักกันหลายชนิด เช่น เพลี้ยไฟ แมลงหวี่ขาว และแมลงวันทอง การจำกัดศัตรูพืชกักกันเพื่อการส่งออกที่ได้การยอมรับจากทั่วโลก คือ การใช้สารรม (Fumigant) เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการกำจัดแมลงเกือบทุกชนิดและทุกระยะการเจริญเติบโต วิธีการไม่ยุ่งยาก และหากปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้อย่างเคร่งครัด จึงจะมีความปลอดภัย

ชนิดของสารรมที่ใช้ในการป้องกันกำจัด แมลงศัตรูพืชกักกัน มีดังนี้

1. สารรมเมทิลโบรไมด์ (METHYL BROMIDE: MB)

เป็นสารรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยสารรมชนิดนี้สามารถนำมาใช้ในการกำจัดแมลงในธัญพืช พืชผัก และผลไม้หลายชนิด เช่น ถั่วลิสง ฝรั่ง และหน่อไม้ฝรั่ง แต่สารรมเมทิลโบรไมด์มีผลต่อสภาพแวดล้อมเนื่องจากทำลายบรรยากาศชั้นโอโซน ตามที่พิธีสารมอนทรีออลกำหนดให้ยกเลิกการผลิตและการส่งออกและกักกันพืช จึงมีความจำเป็นต้องหาสารรมชนิดใหม่ๆมาทดแทน



METHYL BROMIDE

2. สารรมฟอสฟีน (PHOSPHINE: PH₃)

ปัจจุบันถูกนำมาใช้ทดแทนสารรมเมทิลโบรไมด์ทั่วโลก โดยสารรมชนิดนี้อยู่ในรูปของสารประกอบฟอสไฟด์ รูปแบบที่นิยม ใช้คือ แบบเม็ด (Tablet และ Pellet) แต่เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการรมนาน 7-10 วัน จึงมีการนำสารรมฟอสฟีนในรูปแบบแก๊สมาใช้หรือนำสารรมฟอสฟีนในรูปแบบแก๊สมาผสมกับคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide) หรือไนโตรเจน (Nitrogen) แล้วนำมาบรรจุในรูปแบบถังเหล็กแรงดันสูง (Cylinder) ทำให้สามารถลดระยะเวลาการรมได้ และยังคงมีประสิทธิภาพในการกำจัดแมลง โดยสารรมฟอสฟีน ดังกล่าวอยู่ในชื่อการค้าดังนี้

- 1) สารรมเวเปอร์ฟอส สารรมชนิดนี้สามารถนำมาใช้กับผักและผลไม้ได้
- 2) สารรมฟริซิน สารรมชนิดนี้สามารถนำมาใช้กับไม้ตัดดอกได้โดยไม่เกิดอาการไหม้
- 3) สารรมอีโคฟุ่ม สารรมชนิดนี้สามารถนำมารมผลไม้บางชนิด เช่น ลิ้นจี่ แต่อาจทำให้เกิดอาการไหม้ในผลไม้บางชนิด เช่น แอปเปิ้ล ดังนั้นสารรมชนิดนี้จึงเหมาะสำหรับใช้กับพืชบางชนิดเท่านั้น



3. สารรมเอทิลฟอร์มิก (ETHYL FORMATE: EF)

เป็นสารจากธรรมชาติที่พบได้หลายพืช เช่น องุ่น แอปเปิ้ล ข้าวสาลี ข้าว น้ำมันหอมระเหยของหญ้า และยังพบได้จากเนื้อสัตว์ และชีส ทำให้สารชนิดนี้มีความปลอดภัยค่อนข้างสูง ไม่มีพิษตกค้าง มีความเป็นพิษสูงสามารถกำจัดแมลงได้ในระยะสั้น โดยใช้ระยะเวลาเพียง 60 นาที สามารถนำมาใช้กับแมลงศัตรูพืชกักกันได้ **ข้อจำกัดของสารรมนี้** คือเป็นสารที่ติดไฟได้ถ้าใช้ความเข้มข้นสูง โดยสารรมเอทิลฟอร์มิกที่ผลิตเป็นการค้า ได้แก่ สารรมเวเปอร์แมท



VAPORMATE®



ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2568



ข้อควรระวังในการใช้ชีวภัณฑ์ ช่วงใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิตพืช



การใช้ชีวภัณฑ์ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิตอาจมีผลเสียบางประการ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพลดลง

ชีวภัณฑ์บางชนิดต้องใช้เวลาในการเจริญเติบโตและเพิ่มปริมาณเพื่อควบคุมศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพสูง หากใช้ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวอาจไม่สามารถควบคุมศัตรูพืชได้อย่างเต็มที่ ไม่ทันการณ์ หรือไม่สามารถกำจัดศัตรูพืชได้หมดจนถึงวันเก็บเกี่ยว

2. ความเสี่ยงจากการปนเปื้อนหรือทำลายผลผลิต

ชีวภัณฑ์หากไม่ได้ถูกใช้อย่างถูกต้องหรือในเวลาที่เหมาะสม อาจมีการปนเปื้อนหรือส่งผลกระทบต่อคุณภาพหรือความปลอดภัยของผลผลิตได้ โดยเฉพาะในกรณีที่พืชมีการเก็บเกี่ยวเร็วเกินไป บางชนิดอาจยังคงอยู่ในพืชหลังการใช้ชีวภัณฑ์และอาจทำลายผลผลิต เช่น เกิดอาการ Trichoderma ear rot ในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์



3. ต้นทุนเพิ่มและทำให้เกิดความยุ่งยาก

- การใช้ชีวภัณฑ์ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวอาจต้องการการดูแลและการบริหารจัดการที่มากขึ้น รวมถึงอาจเพิ่มต้นทุนในการเก็บเกี่ยวหรือกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว
- ในบางกรณี อาจจำเป็นต้องใช้ชีวภัณฑ์ในปริมาณมากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งอาจเพิ่มต้นทุนการผลิต

4. ข้อจำกัดในการควบคุมศัตรูพืชบางประเภท

บางชนิดของศัตรูพืชอาจมีการต้านทานต่อจุลินทรีย์หรือแมลงศัตรูธรรมชาติในช่วงเวลาที่เก็บเกี่ยวใกล้เข้ามา จึงไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงนี้



5. ผลกระทบต่อการเก็บเกี่ยวตามเกณฑ์มาตรฐาน

ในบางกรณี การใช้ชีวภัณฑ์ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวอาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานการเก็บเกี่ยวที่รับรองโดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การมีสารตกค้างหรือการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการส่งออก

“การใช้ชีวภัณฑ์ในช่วงใกล้เก็บเกี่ยวจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและควรมีการวางแผนการใช้ชีวภัณฑ์อย่างรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว”

ที่มา :

1. Trillas MI, Segarra G and Avilés M. 2024. Is Trichoderma ear rot on maize really a new dangerous plant disease? Front. Agron. 6:1386568. doi: 10.3389/fagro.2024.1386568
2. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2565. รู้จัก - รู้ใช้ ชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช. สมนุสรสาร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด (สำนักงานใหญ่).
3. สำนักวิจัยและพัฒนาการอารักขาพืช. 2561. ชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช เพื่อเกษตรกรที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท นวัตกรรมจัดการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี





รู้จัก...พืชปุ๋ยสด



ปุ๋ยพืชสด เป็นปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่ง ที่ได้จากการไถกลบ หรือตัด สับ ต้ม ใบ

และส่วนต่างๆ ของพืชที่ปลูกไว้ หรือขึ้นเองตามธรรมชาติ ในขณะที่ยังสด โดยไถกลบในช่วงออกดอก ซึ่งเป็นช่วงที่มีธาตุอาหารและน้ำหนักรวมสูงที่สุด ทิ้งไว้ให้ย่อยสลายผุพัง แล้วปลดปล่อยธาตุอาหารให้แก่พืชปลูก ซึ่งพืชที่ปลูกไว้สำหรับทำปุ๋ยพืชสด จะเรียกว่า “**พืชปุ๋ยสด**”

ลักษณะของพืชที่ปลูกเป็นพืชปุ๋ยสด

1. ปลูกง่าย เติบโต และออกดอกในระยะเวลาสั้น
2. ให้น้ำหนักพืชสดสูง คือมากกว่า 2,000 กิโลกรัม
3. ทนแล้งและทนต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี สามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล
4. มีความต้านทานโรคและแมลงได้ดี
5. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ได้มาก ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว
6. ลำต้นอ่อน ตัดสับหรือไถกลบได้ง่าย เมื่อไถกลบแล้วเน่าเปื่อยผุพังเร็ว
8. มีธาตุอาหารหลักค่อนข้างสูง



วิธีการใช้พืชปุ๋ยสด

สามารถแบ่งวิธีการใช้ได้ 3 วิธี คือ

1. ปลูกพืชปุ๋ยสดในพื้นที่แปลงใหญ่ แล้วทำการตัดสับและไถกลบลงไปในพื้นที่
2. ปลูกพืชปุ๋ยสดแซมในระหว่างแถวหรือร่องพืชหลัก อาจปลูกพืชปุ๋ยสดพร้อมพืชหลัก หรือปลูกหลังจากพืชหลักเจริญเติบโตเต็มที่ระยะหนึ่งแล้ว
3. ปลูกพืชปุ๋ยสดในพื้นที่กร้างว่างเปล่า แล้วตัดสับเอาส่วนของพืชสดนำมาใส่ในแปลงที่จะปลูกพืชหลัก และไถกลบลงไปในพื้นที่

ประเภทพืชปุ๋ยสด

พืชปุ๋ยสดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. พืชตระกูลถั่ว เหมาะที่จะปลูกเป็นพืชปุ๋ยสดมากที่สุด เพราะสลายตัวเร็ว เพิ่มธาตุอาหารพืชให้แก่ดินได้ดี รากเก็บธาตุอาหารพืชได้มาก ปลูกง่าย โตเร็ว มีราก ใบ ลำต้นมาก เช่น ปอเทือง ถั่วพรี้า ถั่วพุ่ม โสนอัฟริกัน ถั่วมะแฮะ
2. พืชอื่นนอกเหนือจากพืชตระกูลถั่ว เช่น พืชตระกูลหญ้า
3. พืชน้ำ เช่น ผักตบชวา จอก แหนแดง





ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ 2568



การดูแลไม้ผลหลังการเก็บเกี่ยว

หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของลำต้น เพื่อการติดดอกออกผลในฤดูถัดไป ให้ผลผลิตในช่วงเวลาที่เหมาะสม และผลผลิตมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1

ตัดแต่งกิ่ง ได้แก่ กิ่งประธาน กิ่งรอง และกิ่งกระโดง เพื่อให้มีช่องว่าง แสงส่องได้ทั่วถึง ลดการสะสมโรค และแมลง และยังช่วยให้เกิดการแตกกิ่งแขนงในทรงพุ่ม เพราะกิ่งแขนงในทรงพุ่มสามารถออกดอกได้เหมือนกิ่งที่อยู่นอกทรงพุ่ม ทำให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี และเก็บเกี่ยวสะดวก



2

ทำความสะอาดสวน

เก็บกิ่ง ใบ และผลที่ถูกตัดแต่ง และส่วนที่ถูกโรคและแมลงเข้าทำลาย ไปทำปุ๋ยหมัก

3

ใส่ปุ๋ยบำรุงต้น

ใส่ปุ๋ยทันทีหลังจากที่ทำการตัดแต่งกิ่งและทำความสะอาดสวน เนื่องจากปริมาณธาตุอาหารที่สะสมในผลผลิตไม้ผลทั้งหมดจะสูญเสียโดยติดไปกับผลผลิต ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อฟื้นฟูดินและเตรียมพร้อมที่จะออกดอกในปีถัดไป





เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง)

๑. โรคใบด่างมันสำปะหลัง



- ๑) กรณีพบต้นมันสำปะหลังเป็นโรคใบด่างกระจายทั่วแปลง ให้ถือว่าพื้นที่ระบาดเท่ากับพื้นที่ปลูก ตัวอย่างเช่น พื้นที่ปลูก ๔ ไร่ พบต้นที่เป็นโรคกระจายทั่วแปลง ให้ประมาณพื้นที่ระบาดเท่ากับ ๔ ไร่
- ๒) กรณีพบต้นมันสำปะหลังเป็นโรคใบด่างเป็นหย่อม ๆ หรือบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของแปลง ให้แบ่งขอบเขตย่อยของแปลง ในบริเวณที่พบโรคในรัศมี ๒๐ เมตรโดยประมาณจากจุดที่พบต้นเป็นโรค เพื่อประมาณพื้นที่ในขอบเขตย่อยนั้นเป็นพื้นที่ระบาดโดยคิดเป็นสัดส่วนหรือร้อยละเทียบกับพื้นที่ปลูก (กรณีหากพื้นที่ปลูก เท่ากับ ๔ ไร่ พบพื้นที่ระบาดประเมินได้ ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ปลูก จึงประมาณได้ว่าพื้นที่ ระบาด เท่ากับ ๑ ไร่)

๒. เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง



สำรวจ ๑๐ จุด จุดละ ๑ ต้น ให้ครอบคลุมพื้นที่สำรวจ โดยสำรวจทุกส่วนของต้นพืช

- ๑) พื้นที่ระบาด = พบเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ๓ จุด ขึ้นไป
- ๒) พื้นที่เฝ้าระวัง = พบเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ๑ - ๒ จุด

๓. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล



สำรวจ ๑๐ จุด (นาหว่าน สำรวจ ๑๐ ต้น นับเป็น ๑ จุดสำรวจ นาดำ สำรวจ ๑ กอ นับเป็น ๑ จุดสำรวจ)

- ๑) พื้นที่ระบาด = พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ยมากกว่า ๑๐ ตัว ต่อจุด
- ๒) พื้นที่เฝ้าระวัง = พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ย ๑ - ๑๐ ตัว ต่อจุด

๔. แมลงหรีวข้าว



สำรวจ ๑๐ จุด (นาหว่าน สำรวจ ๑๐ ต้น นับเป็น ๑ จุดสำรวจ นาดำ สำรวจ ๑ กอ นับเป็น ๑ จุดสำรวจ (นับทุกต้นใน ๑ กอ))

- ๑) พื้นที่ระวัง = พบแมลงระบาด = พบแมลงหรีวข้าวเฉลี่ยมากกว่า ๑๐๐ ตัว ต่อต้น
- ๒) พื้นที่เฝ้าหรีวข้าวเฉลี่ย ๑ - ๑๐๐ ตัว ต่อต้น

๕. หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด



สำรวจ ๑๐ จุด สำรวจจุด ละ ๑๐ ต้น เพื่อประเมินพื้นที่ถูกทำลายคิดเป็นร้อยละ

อายุข้าวโพด	ไม่ระบาด (พื้นที่เฝ้าระวัง)	รุนแรงน้อย	รุนแรงมาก
๑-๒๑ วัน	ต้นที่ถูกทำลายน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๑๐	ต้นที่ถูกทำลายร้อยละ ๑๑-๓๐	ต้นที่ถูกทำลาย มากกว่าร้อยละ ๓๐
๒-๔๕ วัน	ต้นที่ถูกทำลายน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๓๐	ต้นที่ถูกทำลายร้อยละ ๓๑-๕๐	ต้นที่ถูกทำลาย มากกว่าร้อยละ ๕๐
มากกว่า๔๕ วัน	ต้นที่ถูกทำลายน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๑๐	ต้นที่ถูกทำลายร้อยละ ๑๑-๓๐	ต้นที่ถูกทำลายมากกว่าร้อยละ ๓๐



ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2568



แมลงศัตรูในโรงเก็บที่สำคัญ (ข้าว)

การป้องกันและกำจัดแมลงในโรงเก็บ

ไม่ใช้สารเคมี

- รักษาความสะอาดของโรงเก็บสม่ำเสมอ
- ใช้ดินเบา (diatomaceous earth) กำจัดแมลง เนื่องจากดินเบาจะดูดซับไขมันที่ผนังลำตัวชั้นนอกของแมลงทำให้ลำตัวแมลงเกิดบาดแผล ส่งผลให้แมลงมีการสูญเสียน้ำและตาย
- ลดความชื้นในเมล็ดลงเหลือ 10% จะพบแมลงทำลายน้อยหรือหากลดต่ำกว่า 8% มักไม่พบแมลงทำลาย
- การควบคุมโดยใช้อุณหภูมิ : ใช้ความร้อน หากใช้อุณหภูมิระหว่าง 65 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที จะทำให้แมลงทุกชนิดตายหมด ใช้ความเย็น หากใช้ความเย็นแมลงจะตายหมดที่อุณหภูมิ -2 ถึง -5 องศาเซลเซียส
- การใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาพิษตกค้าง
- การใช้ศัตรูธรรมชาติ ลดปริมาณแมลงศัตรูพืชได้



ผีเสื้อข้าวเปลือก



มอดข้าวเปลือก



ผีเสื้อข้าวสาร



ด้วงวงข้าว

ใช้สารเคมี

สารรม เป็นสารเคมีที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในรูปของไอ หรือควัน เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสามารถทำลายแมลงศัตรูได้ทุกชนิด และทุกระยะการเจริญเติบโต ไม่มีพิษตกค้างเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สารฆ่าแมลง ซึ่งปัจจุบันทั่วโลกนิยมใช้ **สารรมฟอสฟีน**

******* สารรมทุกชนิดเป็นอันตรายต่อมนุษย์ แม้มีความเข้มข้นน้อย ดังนั้น ต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง และผู้ปฏิบัติต้องได้รับการฝึกอบรมวิธีการอย่างถูกต้อง *******



ที่มาข้อมูล : กรมการข้าว

ที่มาภาพ : www.gbif.org / www.greenbestproduct.com

เรียบเรียง : กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย



การป้องกันกำจัดมอดเจาะผลกาแฟหลังการเก็บเกี่ยว

1

เก็บเกี่ยวผลกาแฟให้หมดต้น ทั้งผลเขียว และผลดำ เพื่อลดการระบาดของแมลงที่สะสมในผล



2

วางกับดักและสารล่อมอดเจาะผลกาแฟในแหล่งที่ตากกาแฟกะลาที่มีความชื้นสูง เพื่อดักจับแมลงมากำจัด

3

กระสอบที่เก็บเกี่ยวหรือบรรจุผลกาแฟ ควรเป็นกระสอบที่ทำความสะอาดง่าย สามารถกำจัดแมลงที่ตกค้างอยู่ได้

4


หลังการเก็บเกี่ยว หากพบการเข้าทำลายของมอดเจาะผลกาแฟให้รีบปิดปากกระสอบให้มิดชิด แยกออกจากพื้นที่ และรีบนำไปทำลายโดยเร็ว





การเก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

การเก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง นอกจากจะช่วยป้องกันการเสื่อมสภาพของสารเคมีแล้ว ยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการใช้สารเคมีด้วย โดยข้อควรพิจารณาในการเก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีดังนี้


1. อ่านและทำความเข้าใจคำแนะนำที่ระบุบนฉลากบรรจุภัณฑ์ ให้ละเอียด 

2. เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชไว้ในบรรจุภัณฑ์เดิมเสมอ 

3. ไม่เก็บสารเคมีไว้ในภาชนะสำหรับบรรจุอาหาร ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ 

4. เก็บสารเคมีไว้ในห้อง ตู้ หรือกล่อง ที่มีมิดชิด หรือสามารถล็อกกุญแจได้ 

5. ไม่เก็บสารเคมีหรือภาชนะบรรจุสารเคมีไว้กับอาหาร และน้ำดื่ม 

6. เก็บสารเคมีโดยแยกชนิดของสาร เช่น สารกำจัดแมลง สารกำจัดวัชพืช เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนในการนำไปใช้ 

7. ตรวจสอบยี่ห้อ รอยฉีกขาด หรือชำรุด ของภาชนะบรรจุสารเคมีอย่างสม่ำเสมอ 